Ingimundur gamli 4.

Félagsblað ungmennafélagsins

Vatnsdælingur, XI - XV tbl.

210 1931-1935

11–15 Dec.

C 20.

Ingimundur gamli.

Blad ungmennafjelagsins Vatnsdælingur

1. tölubl.	Miðvikudaginn 14. jan. 1931.	XI árg.

Sólhvörf.

Hann lætur að jafnaði lítið yfir sjer dagurinn 21. des. Hann er stuttur og dimmur sem bræður hans, og sjaldan fábrugðinn þeim að nokkru leiti, enda er það svo að fólk veitir honum litla athygli framyfir aðra daga og man naumast eftir þeim

tímamótum sem þá eru. Þó er þetta í mínum augum og máske sumra annara merkisdagur, dagur sem öllu ljóselsku fólki ætti að þykja vænt um. Það lætur ef til vill undarlega í eyrum, að telja að stysti og dimmasti dagur ársins ætti að vera þeim kör sem ljósið elska. Og þó er þetta ekkert undarlegt. Að þeim degi liðnum á ári hverju, fer aftur að birta, dagarnir að lengjast og sólin að hokka á lofti, að vísu hægt en þó jafnt og örugt. – Er ekki full ástæða til að fagna því? Hver er það sem ekki fagnar dögunum löngu og björtu, þráir þá þegar skammdegið ríkir í almætti sínu, og gleðst þess vegna þegar dagarnir hætta að styttast þó lítinn mun sjái á þeim í fyrstu.

Mjer hefir fundist, og máske fleirum, ríkja skammdegismyrkur með ótakmörkuðu einveldi, yfir fjelaginu okkar nú undanfarið. Skammdegismyrkur áhuga og athafnaleysis sem enginn bjartur og hlýr hugsjónageisli hefir getað brotist í gegnum.

Er nú ekki tími til komínn að láta verða sólhvörf í fjelagslífi okkar. Og eigum

við ekki að láta það verða – nú þegar? Við erum þess megnug ef við aðeins höfum viljann. Eigum við ekki að láta fara birta yfir fjelaginu okkar, birta jafnt og þjett? Það gerir lítið þó hægt fari í fyrstu, aðeins að birti. Við sjáum lítinn mun á dögunum nostu eftir sólhvörfin. Við sjáum máske ekki birta mikið yfir fjelaginu okkar, við fyrsta sporið sem stigið er til ljóss og lífs, en ef við bætum ödru við og síðan þri þridju, þá fer að sjáel munurinn.

Jeg átti tal við mann ekki alls fyrir löngu, um fjelagið okkar. Hann ljet þau orð falla að fjelagið lifði aðeins fyrir þessar krónur sem það ætti. Er ekki dálítið til í þessu?

Enginn lifir án peninga, hvorki fjelög eða einstaklingar. En það hefir aldrei þótt þrýði á mönnum eða fjelögum, að lifa aðeins fyrir peningana, án þess að hafa nokkra hugsjón eða nokkurt takmark að keppa að, annað en safna maurunum. Það er ekki nema heilbrigðt að safna peningum til þess að koma einhverri hugsjón eða göfugu

verki í framkvæmd. Jeg vil meira segja taka svo djúpt í árinni, að segja að það sje skylda að vanda peningana á þann hátt.

Það klifa margir á því að nauðsynlegt sje að láta eftir sig sem allra mesta fjár muni, handa eftirkomendunum.

Sje um fjelög að ræða þarf ekki endilega að vera að þau leggi í þau fyrirtæki, er þau þurfa að fórna öllu sínu fje í. Þau geta lálið margt gott af sjer leiða fyrir það. Þeim óneitanlega er skemtilegra að skila til eftirkomandi kynslóðar, fögrum hugsjónum og vel unnum verkum, þótt eitthvað sje gjaldi sjóðnum, heldur en fullum fjárhirslum án nokkurs þess verks er haldið gott nafni fjelagsins á lofti, sýnir það kinnalit er núverandi kynslóð hefir nýtt sjer að ráða. Og það er mjög lítil tilhneiging hjá hinni ungu kynslóð að þurfa sjálf að berjast við erfiðleikana og bjástast áfram af eigin ramleik, heldur en vera sjálf alt upp í hendurnar.

Nýr hefir drátlið í hug eitt lítið verkefni,- eitt lítið spor í þá áttina að láta gott af sjer leiða —, sem fjelagið e. t. v. geti og vildi taka sjer fyrir hendur. Það hefir verið um það rætt á fundum hjá okkur, að æskilegt væri að fjelagið hjeldi eppi skemtunum í sveitinni. Vill nú fjelagið ekki taka upp þann sið, að halda einu samkomu á vetri hverjum og gefa einhverjum hágstöddum ágóða hennar. Það er auðvitað ekki með þessu sagt að fjelagið ætti ekki að halda neina þessa einu samkomu, þar gæti verið sú margar sem fjelaginu þóknaðist þótt ein væri haldin í þessum tilgangi. — Sú samkoma þyrfti að vera sú fjölskrúðug að skemtun, að líkindi væru til að hún yrði vel sótt, svo eitthvað hefðist á arðn hönd. Það eru til ekkjur sem eiga örðugt uppdráttar með barnahópinn sinn, munaðarlaus börn og fátækt heilsulaust fólk sem nyndi vera styrkur í bili, að því að fá fjetil ekki væri nema 40- 50 kr. En það ætti að geta haft upp úr einni samkomu ef vel væri á haldið. Hjá mjer ætti sú að fela að afhenda peningana til einhvers sem

henni fyndist mest ástoða til að styrkja. Fólk á fjelagssvæðinu yrði auðvitað látið sitja fyrir en vori þar nú engin sem ástoða fyndist til að láta njóta þessara aura, sje jeg ekkert á móti því að seilast eitthvað lengra ef vitanleg voru þar bágindi fyrir.

Gætum við nú komið þessu í framkvæmd er stígið eitt lítið spor til athafna. Það er að vísu ekki öllu storra en hænufetið sem sagt er að dagarnir lengist um, en þó er það betra en alls ekkert. —

Svo þurfum við að hressa fjelagið ögn við, svona innbyrðis. Við þurfum að fjölga fundum og reyna á einhvern hátt að gern þá skemtilegri. Þá er eitt sem mjer findist að ungmennafjelagið goti beitt sjer fyrir. Það er að innleiða vikivaka dansana, nýju eða gömlu - hjer í sveitina. Jeg hefi heyrt að þeir voru auðlærðir, og jeg skil ekki í öðru en hægt vori að fá þá til sögn er þyrfti, ef einhver beitti sjer fyrir því. Best vori að fjelagið toki þá svo upp á samkomum sínum, það þyrfti alls ekki að útiloka annan dans fyrir því. Þetta yrði aðeins til tilbreytni, og henni er oftast tekið fegins hendi.

Eitt vildi jeg segja enn gagnvart fundahöldum fjelagsins. Vori ekki askilegt að halda sa 2 fundi að sumrinu? Mjer finst sýst óþægilegra að koma saman á fundi að sumrinu. Fólki verður - mörgu hverju - ekki svo mikið úr sunnudögunum, að það goti ekki, sjer að skaðlausu sjeð af einum eða tveim til þess arna. Og engin getur með sanni sagt að óhægra sje að komast yfir landið að sumrinu, síst hjer, í þessari góðhesta - og hjólhestasveit!

Mjer findist áinningur að halda fundi að sumrinu. Þá goti guðs grøn náttúran verið fundarsalur, og þar er svo hátt lofts og vitt til vegyja að hægt vori að farn í leiki ofa íþróttir o. fl. o. fl.

Kæru fjelagar! Eigum við ekki að strengja þess heit að láta nú verða sólkvöf í fjelagslífi okkar, í þess orðs bestu merkingu. Reka burt lognþokumyrkur áhugaleysis og deifðar, og láta skína í staðinn skæra og bjarta geisla, góðs vilja og fagurra verka

í fjelaginu okkar. Tráta altaf birta en aldrei syrta, meðan fjelagið er í okkar umsjá og fela það svo framtíðinni og komandi kynslóð með þeirri von og þú trausti að hún hefji það áfram enþá lengra áleiðis til ljóssins. —

— 1. des. 1930 — — F. S —

Vel svarað.

Síra Ólafur, sem nefndur var „stúdent" og margir hafa heyrt getið, kastað eitt sinn fram eftirfarandi stöku við innumann sinn er Jóhann hjet, og hafði viðurnefnið „gyllir".

Gakk þú út á öskuvöll
eftir götureitnum
Hakkaðu þar iðin öll
úr honum Móra[1] heitnum.

Jóhann svaraði samstundis.

Við átu Móra varð þjer vort
við það hræið dvínar
svo að varla finst mjer fórt
að faru í leifar þínar.

[1] Móri þessi var hundur sem nýtenið var að lóga. —

Ungmennafjelagið „Vatnsdalingur".

Mörgum okkar finst sennilega dauft yfir fjelagsskap okkar, og eiginlega virðist hann ekki vera annað en nafnið tómt.

Verkefni ungmennafjelaganna er marg þætt, og erfitt að framfylgja þú öllu, enda er það lítið sem ekkert sem við gerum. Eitt af þú sem gerir þetta að verkum er fólksfæðin, og sjerstaklega það, að í fjelaginu er að fáum undantekningum frágengnum aðeins annað kynið, s. s. karlmennirnir. Þetta gerir fjelagsskapinn fáskrúðugri og tæpast eins fórnfúsan, og áhugamálin mótast eftir skapferli karla.

Þetta er mjög meinlegt. Kvenfólkinu veitir sannarlega ekki af að njóta þeirrar hugmynda-auðgi, sem fjelags-skapur og mann fundir hafa oftast í för með sjer, stefni þeir í rjetta átt.

Konan er storsti liðurinn í uppeldi mannkynsins og þarf þú að fá víðsýnan anda, mikið frekar en karlmaðurinn. Fórnfýsi og drenglund eru þar dygðir sem

kvenfólkið hefir miklu meira af en karlmenn, og það eru þessar dyggðir sem lengmennafjelögin eiga sjerstaklega að rækja, þú þar manndyggðir leiða mannkynið best á þroskabraut lífsins.

Konan hefir verið aðstöðu til opinberra mála, heldur en karlmaðurinn – úr þú hún er gift, – og þá leið fara flestir –, og hún þarf þú að nota æskuárin til þroskunar á öllum fjelagsmálum, þú annars fylgist hún aldrei með straumi tímans í þeim efnum. Böndinn hefir ómetanlegan styrk af þú, að konan geti verið honum ráðanautur um flest mál, og hjónaböndin – sem eru veigmesti þátturinn í lífi mannkynsins – hljóta altaf að vera betri, ef hjónin standa á sviþuðu þroskastigi.

Almennur kosningarjettur gerir það, að verkum að það er skylda hvers manns og hverrar konu að þroska anda sinn á fjelagsmálasviðinu, svo að þar geti verið sjálfstoðar skoðanir sem ráða gerðum manna en ekki leiðsla nokkurra valdasækinna manna.

Eitt af þú sem æskan þráir, og er eðlilegt og sjálfsagt, – eru skemtanir. Best fer á að karlar og konur skemti sjer saman. Af þessu er oflétið í okkar fjelags-skap. Við höfum strjála fundi, og þeir eru þvingaðir og menn koma ekki eðlilega fram, en frjálsmannleg framkoma er prýði hvers manns og gerir hann starfreifari og við kunnanlegri.

Á málfundum fjelagsins tala venjulegast fáir menn, en þetta eru mistök. Á fundunum eiga menn að æfa sig í að láta skoðanir sínar í ljósi sem skipulegast. Roður knýja menn til að hugsa sem ljósast, og mönnum verður altaf hægra að koma áhugamálum sínum fram, ef þeir geta búið ástoður sínar fyrir þeim í sem þokkalegastan búning.

Það eru ekki gáfuðustu menniarnir sem stundum hafa mesta að segja, heldur þeir orðfimustu.

Aljer finst við ottum að breita fundum okkar, hafa þá mikið tíðari og hafa annanhvorn fund skemti-fund með

leikjum, dansi helst ýfróttum o.fl. o.fl.
Fólk etti t.d. að hópast saman þegar gott er veður og tunglsljós, fara á skautum eða í ýmsa útileiki, stundarkorn.

Mátfundirnir eiga aftur að vekja mann til umhugsunar á ýmsum málum og þroska andann.

Eitt gerum við þó sem gagn er að, þar er sjóðsöfnunin. „Peningar eru aft þeirra hluta er gera skal" og með öflugum sjóði er framtíðin glæsileg, en við megum ekki horfa á okkar tíma eingöngu. Starfstími okkar er svo stuttur, samanborið við alla framtíðina, og stærsta afrek hverrar kynslóðar er að búa sem best í hendurnar á þeirri næstu.

Vonandi er að fleiri skrifi um framtíð okkar fjelags og hvernig hún á að vera, hjer er aðeins stiklað á stórum dráttum.

Ten hvað sem öðru líður á herópið að vera:

Meira kvenfólk í fjelagið!

Hannes Pálsson

Árið 1930.

Stutt yfirlit.

Þetta síðastliðna ár mun jafnan verða Íslendingum minnisstætt, og margar bjartar minningar við það tengdar, þótt það hinsvegar hafi orðið landsmönnum orðugt á ýmsan hátt.

Veturinn frá áramótum var frekar stirður, umhleypingasöm og óstöðug veðrátta. Um máðaðamótin febr. og mars gerði góða hláku, ár ruddu sig og urðu púnor óforar sem snögryvast. Gerði þá góða beitarjörð sem spiltist þó brátt aftur og 29. mars gerði hríð af norðri með aftaka snjókomu. Skánaði úr þú og var góð tíð til páska (20 apr.) Var fje þá víða sleppt af gjöf, og geldfje jafnvel rekið til heiða. Þann 22. april gerði enn á ný stórhríð af norðri og var þá fje víðast tekið á hús aftur. Alinni slys urðu þó að þeirri hríð en ella mátti þar sem fje var svo víða gæslulaust. Fórust ekki nema sárfáar kindur hjer í sveit.

Toplega var hægt að segja að veturinn vori harður, t.d. kom örfátt inn af hrossum víðast í dalnum. Vanst þó svo að, þú að hann

reyndist mikilum mun gjafafrekari en allmargir undangengnir vetur. Ekkska það er langt að sumir bændur gáfu að mestu upp hey sín, og í stöku stað alveg.

Vorið mátti heita gott. Ærnet tölunet gerði 27. maí og annað lo júní. Ærnet fesi í keppstu vetri úr gróri um stund, en að öðru leiti gerði þau lélit tjón. Sauðburður gekk vel og voru hölð góð.

Það var almennt í garða í fimbu vikun sumars, í stöku stað fyr. Þráll fyrir hnekki þann er gróður leit úr hreðin, varð grasspretta í góðu meðal-lagi og sumstaðar ágæt.

Byrjaði slátturs snemma í júlí og var samleg heyskaparkið þann mánuð. Þurkkuldi var mikill um miðjan mánuðinn, svo að jörð var alhvít af bjelu á morgnana. Ágústmánuður var votviðrasamur, að vísu engar stórrigningar en þó svo að lil stóðtafa varð við heyþurk. Hjá í dalnum urðu þó lillar skemdir á heyjum, en sumstaðar annars-staðar t. d. í Þingvallasveit hey lil stórtjóns.

Þráll fyrir kafið og óþægindi er af óþurkunum leiddi, varð heyfengur manna yfirleitt mikill, bandupposkan í góðu meðallagi. Kartöflur voru mjög gott þrátt um veðurnóður, þó kaglítil vöxtur að með þroskuðum og tölunverðri fönn, var þó almennt farið að hjaðna.

Veðrátta var óvenju fremur óstöðug þrátt yfir miðjan des. þá skifti til og var góð tíð til áramóta.

Fé var í háu verði síðastliðið ár. Ær seldust frá kr 55-60, og gemlingar frá kr 36-40. Skapazt hefir háa verð af hagfelldri afurðasölu undanfarin ár, og gerði menn sjer vonir um að slíkt myndi haldast, en er kom til afurðasölunnar síðastliðið haust, kvað við annan tón. Skýr er að vísu bæði sú að selzt hafði verð og undanfarið, en gærur eru óeðlilega mjó en helmingi lægri en haustið áður. Ullin lítil selzanleg og þó nálega verðlaus.

Þegar svo þarna er bætist að dilkar víðasta heldus með lakara móti, er eigi undarlegt þótt vetrarskuldir bænda séu nú meiri nú. Og ekki bætti hrossasala mikið í búi. Þau voru óselzanleg, nema helst til afslátrar, og það fyrir lágt verð innan við 100 kr hestu hross.

Kaupgjald var hátt. Kaupamenn höfðu 55–65 kr um vikuna. Kaupakonur 30–35. Í vorinnu var kaupið 70–80 aurar á klst.

Um vorkvöldin fram eftir miðri nótt fór fólkið að segja. Hjá sumum var unnið að jarðabótum í mýrlendi og öðru slíku. Fólkið fór þá mjög í vöxt með ári hverju. Þá má og telja að talsvert var lagður heim á 8 bæði í hreppnum, útaustl. sunnar. Þó nú sumir kæmu á alla bæi verkmannanna sama kvöldið.

Þá má til tíðinda telja að Jónas bóndi Bergmann bjó búi og reisti eignarjörð sína Háafell. Keypti hann hana hundrað bónda í Skarðsrétt fyrir 17.300.00. — Flutti hann eigi sjálfur á jörðina, heldur leigði hana.

Miðvikud. 22. okt síðastl. fór Níels bóndi Jónsson í fjallgöngur, að heiman, vestur í fjall að sníkjast eftir kindum. Fríð sú dagsinn að kveldi, sú og nóttin, og kom hann eigi aftur. Á fimtud. var sú farið að leita hans en árangurslaust. Síðan var leitað á föstudag og fram um miðjan dag á laugard. Fannst hann þá örendur vestur í svörtufjöllum Dals-dal. Hafði hann hrapað til bana. Veður var dimt og hríðarmugga til fjalla á miðvikudagskvöldið og nóttina og hann leitt í smáungum úr kindum og vilst. Níels sál. fjell eftir sig konu og níu börn.

Í sögu landsins mun þetta ár verða ógleymanlegt. Dagana 26–28. júní, var hátíðlegt haldið, á Þingvöllum þúsund ára afmæli Alþingis. Var þar mannfjöldi mikill saman kominn, áætlað um 30 þús. manns. Sóttu þá Ísland heim margir útlendingar og tóku þátt í hátíðahöldunum, þ. á. m. konungur vor og drottning, og fleiða stórmenni. Þá komu og allmargir Vesturíslendingar heim, snöggva ferð.

Í sambandi við Alþingishátíðina var í Reykjavík haldin stór sýning á íslenskum heimilisiðnaði. Þá var í tilefni af hátíðinni haldinn þar þingmannafundur fyrir Norðurlönd. Kennaraþing var haldið í Reykjavík um þetta leiti norrænt stúdentamót, hið fyrsta á Íslandi.

Ekki átti Vatnsdalur mikinn þátt í hátíðahöldunum á Þingvöllum, þessa daga. Fór hjeðan úr hreppnum alls fjöldi manns, auk þeirra er voru þá fyrir sunnan hvort sem var. Má það kallast dauf þátttaka.

— Bitel. —

Nokkrar stökur

eftir

Baldim Jónsson. (skagfirding.)

Staka kvedin haustid 1880.

Blómin hrynja bána-sjúk
brim vid drynja strendur
Nú er kynja frost og fjúk
fjed í brynjum stendur.

Frostaveturinn 1880—'81.

Dynur há og hljóðadimm
hrolli spáir löndum
aldan sjávar geyst og grimm
glymur á bláu ströndum.

Vedra þyngist birstur blær
bárur springa og rísa
Grænlendingur greipum stær
-grundu kringum Ísa-

Frek er þróun frosts og stríðs
á fölvu snjóa setri
þorri hjó á lífið lýðs
lítið er Góa betri.

Kvedid vid stúlku er hjúkrradi B. í veikindum, en þau höfðu ádur verid óvinir.

Núna ljettir sú mjer sút
sem fyr þjetti kvíða
Rósir spretta og springa út
í sprungum kletta víða.

— // — // —

Straumur reynir styrkan mátt
stíflum einatt ryður.
Trokur hreini kvakar kátt
kaldan steinin vidur.

— // — // —

Linnir aldurs leidi stirt
lífs um kalda sjáinn.
Grafartjald þá geysimyrkt
geimir Baldim dáinn.

Staka.

Nú á himni sjer ei sól
sorg það veldur minni.
Vefur sig um hnjúk og hól
hríð að þessu sinni.

„Trofn."

Kappleikurinn

„Dóttir mín er alin upp í allsnægtum" sagði Grant Fawcett. Hann tók ofan gleraugun fægði þau, setti þau aftur upp, og leit hvössum augum á unga manninn, sem sat andspænis honum, í sæti þú sem ottaðvar hinum tétilfjörlegri viðskiftamönnum. „Þjer eruð ritari minn, og vinnið fyrir, þ.e.a.s. jeg borga yður 800 kr á ári. Getið þjer veitt Miriam alt sem hún girnist, með þessum launum? Hún er vön þú, piltur minn, að fá brauðsneiðina sína smurða lægyja-megin. Og utanmeð röndunum líka!

Georg Cooper leit upp í loftið.

„Verslunarstjóra-staðan verður bráðlega laus – og þjer gáfuð mjer í skyn" – – –

Það urraði í Fawcett, og hann bandaðmeð hendinni. „Þjer hafið ekkert 'myndunarafl' sagði hann. „Ef þjer haldið að jeg ætli bæði að gera yður að verslunarstjóra mínum og tengdasyni, þá eruð þjer á rangri leið. Þjer hafið beðið mig um hönd dóttur minnar. Svarið er: nei, nei!" Fawcett bljes sig allann upp.

„Með peningunum mínum getur Miriam" – – –

Cooper stökk á fætur.

„Farið til fjandans með alla peningana yðar". Fawcett stökk líka á fætur og stardi á ritara sinn. Orðin ultu af vörum Coopers:

„Fjandinn hafi peningana yðar sagði jeg. Þjer getið rekið mig ef þjer viljið! Sennilega gerið þjer það! – Þjer þykist vera íþróttavinur, sportsmaður! Þjer byggið leikvelli fyrir starfsmenn yðar, þjer gangist fyrir kappleikum, gefið verðlaun. Þjer hafið enga hugmynd um sanna íþróttamennsku ef þjer rekið mig fyrir þetta!"

Fawcett fjekk málið skyndilega:

„Setjist þjer niður!" öskraði hann en Cooper hjelt áfram viðstöðulaust:

„Miriam og mjer, þykir vont hvoru um annað. Verslunarstjóra-staðan gefur 1200 kr í aðra hönd og hlutdeild í ágóða. Jeg hafði vonast til þess að fá hana. Þjer slettið peningunum yðar framaní mig. Þjer gleymið þú að Miriam og jeg erum bæði ung, og það er ekki rjett að ungt fólk byrji þar sem þeir gömlu hætta". Cooper þagnaði og hló beiturt.

„Seljist þjer niður" hrópadi Fawcett.
Cooper hafði komið sjer að annari hlið. „Þróttir!
„Seljist þjer niður, hamingjan ofstopinn yðar!"
Cooper settist.
„Þjer eruð knattspyrnumaður, — og heldur
framarlega í landliðinu er ekki svo?"
Cooper stóð á hann og kinkaði kolli.
„Þróttir! — Já, jeg er í þróttainnar. Jeg ætla
ekki að segja yður upp stöðunni. Við skulum nú
sjá, áður en kappleikurinn milli skrifstofanna
annan laugardag. Gifla menn á
móti ógiftum. Það er nú það! Hann brosti enn dá-
fögull. „Þjer munuð skora mörkin, þá hinir
eru fleiri giftingar, ha?" Hann bætti:
„Gifta menn eru giftingar í knatt-
spyrnu og ógifta menn eru það líka, alla
nema framherjann, sem eruð þjer. Jeg ætla ekki
að reka yður, engi maður". Fawcett ljek á
dyrnar með fingrunum. „En ef gifta menn
vinna kappleikinn annan laugardag, þá ætla
jeg að gera yður að verslunarstjóra og gefa yður
Missiam í afmælisgjöf". —
„Þjer skuluð vera þróttarinn!" hrópaði Cooper
„Gifta menn hljóta að vinna, — jeg — — — jeg" —
„Já þjer eruð aðalskytta ógiftu mannanna".
„Þjer þekkið knattspyrnufjelagið sem jeg er í,
þar er valinn maður í hverju rúmi," sagði Cooper.
Þó að jeg segi það sjálfur, er það í rauninni
smán að bjóða mjer að leika í þessum skrifstofu
kappleik yðar, en ákvörðin er þjer hafið sett,
en þannig, að engum gelur skorast undan."
„Það þjer forðist undan að leika", sagði
Fawcett, „mynda gifta menn sigur e.t.v
vinna. En skilmálar mínir eru þessir: Þjer
verðið að leika með, og þjer verðið að leika eins
vel og þjer getið. Það þjer gerið ekki yðar besta,
þá rek jeg yður! En ef gifta menn sigra
vinna, fáið þjer verslunarstjórastöðuna og Missiam".
Fawcett tók penna í hönd til að sýna,
að viðtali væri á enda.

— " — " —

Á laugardagskvöldið lagði Fawcett gamli
dagblaðið frá sjer, og ljek sjer að gleraugunum,
og kinkaði kolli til þjónsins síns.
„Kallið þjer Cooper hingað inn" sagði hann,
og hallaði sjer aftur á bak í hægindastólnum
sínum. Cooper var viss með
að skora sex mörk" sem miðframherji, hafði

þeir sagt honum. Cooper kom inn og Fawcett leit til hans.

„Er kappleikurinn á enda?" spurði hann „Þjer hafið komið til þess að segja mjer úrslitin"

„Jeg skorradi fimm mörk" sagði Cooper kaldranalega. „Jeg ljek ims vel og jeg gat, og við unnum með sjö mörkum á móti núll."

„Miriam" sagði gamli maðurinn um leið og dóttir hans kom inn, „Ihn, jaja, þjer munið skilmálana Cooper. Jeg lofaði yður verslunarstjórastöðunni og dóttur minni, ef giftu mennirnir ynnu. Þjer ætlið að standa við það?"

„Já, jeg gekk að skilmálunum. Auðvitað hlutu ógiftu mennirnir að vinna ef jeg var framherji þeirra. Þjer vissuð það?"

Fawcett glotti.

„Það vissi jeg líka" sagði Cooper og hló. „Og þessvegna ljek jeg ekki í þeirra liði".

„Hvað eigið þjer við?" hrópaði Fawcett.

Þjer voruð að tala um að mig skorti í myndunarafl. Sjáið þjer til, — jeg ljek í liði giftu mannanna". Hann lagði skjal á borðið fyrir framan gamla manninn.

„Hjerna er leifisbrjefið. Miriam og jeg giftum okkur í gor. Og nú vona jeg, að þjer standið við skilmálana".

Úr vikubl. „Freyja".

Haust.

Hjótt er í dalnum, og drýpur
dögrjin í hlíðar.
Fölnað er blómskraut í brekkum
þar brosa ekki lengur.
Húmblaja silkimjúk sveipar
sveitina prúðu,
þögul er hnýpir mót hausti
og hörkunum vetrar.

Fossinn í fjallgili háu
fegurstu ljúðin
hvaður ei lengur, þú lækkar
ljómandi sólin.
hætur nú hljóma frá hreinni
hörpunni sinni
kvíða og trega í kvæði
of hverfleika gæða.

Einmana leitandi lóa,
um lyngmóa föla
flýgur og kverjuljóð kvakar
klökkvandi rómi.
Sudur til sólbjartra landa
hún svífur á ljettum
vengjum, þá veturinn óttast
og vedrin hjer nyrdra.

Nú þó að hausti og húmi
og hretvidrin dynji,
veit jeg að vora mun aftur
þá vetur er lidinn
Foss þá í fjallgili háu
fagnandi syngur,
og vitjar hin vengprúða lóa
vorlanda sinna.

Helfjötrar huga minn, vetur
hrídar og kuldi.
En okkar þá vorsólin vitjar
med vermandi geisla,
leist hann úr lædingi getur
ljettur og þýdur

blærinn, og byr honum gefið
báda und vengi.

„Vandrodaskáld".

Spakmæli.

Tilfinningarnar eru stormar sem koma lífsfleyi voru af stað. Skynsemin er stýrimadurinn, sem sjer um stefnuna. Vori enginn stormur myndi knörinn stansa, og ef enginn stýrimadur vori, myndi hann stranda.

— // — // —

Sá einn er finnur, að hann er smámenni, getur ordid stórmenni.

— // — // —

Í mótlætinu finnum vjer aftur fridinn sem kúdinn fyrir mótlætinu rendi oss.

— // — // —

Þar sem kærleikurinn hefir fest rætur, þar lætur guð rósinnar spretta.

— Rússneskt. —

Nótt eina snemma í sept. 1929 dreymdi mig að jeg var að hafa yfir vísu er mjer þótti jeg hafa ort. Er jeg svo vaknaði, gat jeg með engu móti munað fyrri partinn, og hefi jeg aldrei haft hann upp. Nú datt mjer í hug að gefa „Ingimundi gamla" seinnipartinn, ef einhverjir af vinum hans vildu nú vera svo góðir að búa til fyrripart handa honum.

Vísuparturinn er á þessa leið:

— — — — — —

Björtum skauta fjöllin fald
fögru skrauti rúin. —

— // —

„Ingimundur" vonast eftir góðri þátt töku!.

— Ritst. —

Ritst. Ingibjörg Sigfúrdóttir

Ingimundur gamli.

Blað Ungmennafjelagsins „Vatnsdælingur".

2. tölubl.	Laugardaginn 14. febrúar 1931	XI árg.

Gloður

Jeg flý til þín, þá lyynir yfir löndum
og lokkar sól
Jeg leita þín þá fjölgar feigðarböndum
og fakka skjól.

Jeg gekk með þjer þá lýsti yfir landi
hvíð ljúfa vor

Short sjer þú ei á gráum gleimskusandi
þau gleði spor.

Jeg sat hjá þjer, og las þjer lítið kvæði
það lærði ei neinn
Jeg hjelt við myndum muna þetta bæði.
— Jeg man það einn. —

Loksins þegar kyrrist lífsins klidur
og kvölda fer.
Og að mjer legst hinn djúpi dauðafriður
þá dey jeg þjer.

„Ingvar halti".

Lýð og fróði

Prýðir góða málið mest
máttur dýrra ljóða
Lýðir fróðir leygðu best
brautir nýrra þjóða.

Kvæða starfið mýkir móð
meðan undir svíða
Fróða-arfinn þyggur þjóð
þegar stundir líða.

— Ingvar halti.

„Sveitadónar" og „sjóskríll"

Fyrir nokkrum áratugum vom Íslendingar svo heppnir að standa sem einn maður gagnvart heiminum. Heimurinn var Danmörk. Eða öllu heldur nokkrir danskir setstöðukaupmenn á Íslandi. Flestir vom þeir sauðheimskir og lítt mentaðir. En af þí að þeir vom allur heimurinn, þá stóð hin forna menningar þjóð á öndinni af lotningu fyrir þeim.

Nestir alheiminum stóðu nokkrir danskmentaðir embættismenn, og svo auðvitað búðarlokurnar. Allur hinn eiginlegi landslýður stóð þar utanvið. Það var sauðsvartur múgur sem enga hugsjón átti nema auðmýktina, og enga jarðneska fjársjóðu nema lúsina. Hin mikla úrvalsþjóð hafði búið í þúsund ár í einu auðugasta landi veraldarinnar, án þess að hafa hugmynd um að þar vori mögulegt að sedja hungur sitt, án útlendrar hjálpar, þess vegna lágu þeir á hnjánum fyrir öllu útlendu.

Heimurinn vissi ekkert um Island eda Íslendinga, en þeir fáu menn sem þeir átitu allan heiminn, skoduðu þá eins og búfje, sem þyrfti að vaka yfir að nodist til rúnings og slátrunar, en þyrfti annars ekki að velja þú haglendi eda lindingu.

Frá þessum tíma mun vera gamla nafnid, sem nú er ordid fast vid sveitamenn á Íslandi. Íslendingar voru allir dónar í augum hinna gamansömu leiguþræla auðvaldsins danska. Auðvitað var hin íslenska þjóð maryfalt sidprúðari og höfdinglyndari en úrhrak það sem sat yfir sjetti hennar.

Í auðmýkt sinni og guðhrædslu hafdi hún ekki hugmynd um sinn eigin kraft. Það höfdu máttarvöld himins og jardar komid sjer saman um. Og dónar voru þeir kallaðir, það áttu þeir líka eftir að reynast.

Loksins, þegar hinn tjódradi múgur fjekk svo mikid andrúmsloft inn í holu sína, að hann þordi að draga andann til hálfs, fóru einstaka sálir að vakna til meðvitundar um að heimurinn vori storri heldur en það sem daglega yrdi þreifað á.

Einhver nefndi Ameríku. Þar var þó hægt að lifa, eftir söyn.

Nú fór að koma hugur í menn. Alstaðar var fult af fólki, og þvílík óskop sem það þurfti að jeta! Gott vori að geta losnað vid eitthvað af þú til Ameríku.

Allar sveitarstjórnir ruku upp til handa og fóta. Sveitarlimir voru „dubbaðir" upp, og sendir vestur yfir hafid. Auðvitað allstausir eins og skepnur. Umkomulaus börn og einstodings ekkjur, voru hrakin nauðug, viljug út á hafid.

Möry tár hnigu til Íslands að skilnadi, og möry börnkindin fjekk legstað í hafinu þessi ár. Það mun ekki domalaust, að hjón sem fóru af stað med sex til átta börn, komu barnlaus til fyrirheitna landsins.

Svo dýr var landhreinsunin.

Enginn veit nú, hvenor Ameríkuferðirnar

hefdu hætt, ef ekki hefdi annað komið fyrir, alveg óvænt.

Einhverjum augurgapanum hafdi tekist að útvega sjer skúturæfil og farið að reyna að fiska dálítið fyrir utan landsteinana. „Þvílík undur! Alt fult af fiski!"

Þetta verður ekki lengi sögðu bændurnir Jú, fleiri fóru að reyna, og það fór eins. Fiskurinn kom á land, altaf meiri og meiri, og menn fóru að hópast að sjónum Engu var að tapa, en alt að vinna.

Streppnefndir sáu sjer nú alveg nýjan leik á borði, það var hægt að losna við eitthvað af sveitahyskinu til sjávarins. Það var líka ódýrara, þegar ekki þurfti að legyja til fargjaldið. Reyndar stóðu góðbændurnir flestir í þeirri meiningu að þetta sjávarhyski færi alt á sveitina og þá var ver farið en heima setið. Það voru þú aðeins aumustu garmarnir sem sendir voru burt, það var sama hvar þeir voru og gott að losna við þá í svipinn.

Svo leið tíminn. Þeir voru furðu fáir sem þurftu að fá sveitarstyrk, og enn þá færi voru þeir sem komu aftur úr sjóþorpunum. Loks fóru sveitarstólparnir að efast um að sjett hefdi verið að senda fólkið í burtu, nóg fór sjálfviljugt. Ef svo bar undir að fátækur maður giftist og eignaðist eitt til tvö böm, þá gátu þeir góðu menn samt ekki neitað sjer um að stjaka við hónum, svo honum skildist það, að hann hefdi ekkert í sveitinni að gera.

Á þenna hátt myndaðist öreigastjettin í sjóþorpum landsins, þetta er skríllinn sem sveitafólkið kallar, og þetta eru þeir menn sem helst bera kala til sveitanna.

Í þessu sorpi var það, sem hann kviknaði, fyrsti neistinn að stjettahatrinu á Íslandi, og það voru stórbændurnir í sveitunum sem fyrstir bljesu lífi í þann neista. Það var ilt verk og hefnir sín.

Einhverjum kann að þykja hjer ofmælt, en líti menn í kringum sig og sjái hvað fjarlægar eru staðreyndir.

Bakkabræður.

Áfram

Hryftu maður hug og hönd
hættu að ganga í draumi
aldrei ber þig upp-að strönd
undan vana straumi.

Hættu að dýrka aura ok
og elta klæðin fínu
heftu skríbsins fjaðrafok
frjálsu viti þínu. —

Hær að meta afl og auð
eftir lífsins kröfum
Rekki geima efni í brauð
inni í dauðra-gröfum.

Hráttu knýja skýjaskil
skapað kæti veldi
Hráttu hlýjan æskuyl
undir nætur-feldi. —

Ingvar halti.

Leiftur

Kisti jeg þig með ljetta lund
lagði mjer að hjarta
og eftir slíkan ásta-fund
eygði jeg framtíð bjarta

Gustur mætti minni sál
mjer fanst kaldur svalinn.
Öll þín hreinu ástamál
eru í gleimsku falin.

Greið og bein mín gata er
góður reynist skaðinn
Kemur ein þá önnur fer
ung og hrein í staðinn.

Slöður enn blindi.

Víkin

Einusinni, þegar jeg var ungur og glaður og lífið brosti framundan, fór jeg í sumarleyfi út á land. Alltangt frá bæ þeim er jeg dvaldi á, skarst lítil vík inn í ströndina. Hún var skeifumynduð, með sljettum ægisandi, og upp frá honum grasi vöfðum brekkum. En við mynni víkurinnar gnæfðu klettadrangar, sinn hverju megin og milli þeirra sást hafið, svo langt sem augað eygði.

Jeg tók ástfóstri við þessa vík og sat þar löngum. Hún var líka fögur þar sem hún lá dimmblá og hyldjúp og aðdáanlega dularfull og töfrandi, í leyftrandi sólarljósinu. Hafgolan sendi sendi littar gletnar bárur, svo undurmjúkt upp að sljettum sandinum. Frammi við klettana við mynni hennar vom margir smáhellar og gjár.

Einn dag, er jeg kom niður að víkinni, sýndist mjer hún hálfu fegurri en nokkru sinni áður. Mjer fundust bláar öldurnar hlæja til mín, og blómin í brekkunni kinka brosandi til mín kollunum. – Þú, þennan dag kom hún líka niður að víkinni.

Hún var töfrandi fögur. Augu hennar vom dimmblá eins og víkin, háriðljósgult eins og fíflakollarnir uppi í brekkunni, og bros hennar bjart sem sólarljósið. Hún var í sumarleyfi eins og jeg, og við kyntumst fljótt, og töluðum um alla heima og geyma.

Og um kvöldið, þegar fölur máninn speglaði sig í víkinni, kvaddi hún mig, og lofaði að koma aftur á morgun. Og hvem einasta dag í 3 langa og yndislega mánuði kom hún niður að víkinni. Jeg ekkaði hana og jeg ekkaði víkina.

Eitt kvöld er hún kvaddi mig, sá jeg að hún var eitthvað vansæl með sjálfri sjer og harmþrungin, þótt hún reyndi af bestu getu að dylja mig þess. Jeg spurði hana hvort nokkuð gengi að henni, en hún neitaði þvi. Svo fór hún á brott.

Þegar jeg kom niður að víkinni daginn eftir, fanst mjer svo mikill haustblær kominn á alt. Blómin í brekkunni vom farin að fölna og kaldur vindur ýfdi bárumar á víkinni. Skrollur fór um mig en jeg huggadi mig við að brátt myndi hún koma, og myndi alt fá sinn vana svip. En klukkutími leið, og hún, stundvísasta manneskjan sem jeg hafdi nokkur sinni þekt, kom ekki. Loks varð mjer litið út úr víkinni út á hafið. Alllangt úti sá jeg gufuskip bruna til hafs.

Þá sá jeg sannleikann, svo voðalegur sem hann var. Hún var farin! Þessvegna var hún svona sorymædd kvöldið áður, en hún hafdi viljað hlífa mjer við fregninni. Jeg dvaldi allan daginn við víkina, hálf úrvinda af söknudi, og rifjaði upp í huganum allar yndislegu stundirnar sem hún hafdi verið þar hjá mjer.

Um kvöldið skall á hrædilegt óveður. Brimlöðrið gaus hátt í loft, úti við kletta-drangana og hvítfextar öldur addu alla leið inn í botn á litlu víkinni minni.

Regnið steyptist niður og vindurinn var í algleymingi. Jeg sveipaði um mig yfirhöfninni og ætladi að halda heim. En þá var eins og hvíslað vori að mjer: „Vertu kyr." Og jeg hlýddi, jeg var kyr, þótt jeg vori bæði blautur og kaldur, jeg ljet lítinn hellis-skúta hlífa mjer við mesta óveðrinu.

Nóttin var dimm og draugaleg. Tunglið kom öðruhvoru fram milli skýjanna og kastadi daufri glætu á hamfarir náttúruaflanna. Jeg var nærri fallinn í svefn er jeg heyrdi blástur í gufuskips, einhverstaðar út á hafi, jeg heyrdi það þrisvar en hreifdi mig ekki.

Svona sat jeg alla nóttina. Þegar birti um morgunin og sólin kom upp staulaðist jeg á fætur. Óveðrinu var þá að mestu slotað. Öldurnar sem náðu að komast inn í víkina vom aftur orðnar lágar og hæglætislegar. Í fjörubordinu lá hvítur bátur á hliðinni. Jeg rölti ofan í fjöruna og að bátnum. Mjer fanst hjarta mitt stansa og taka svo kipp eins og það ætladi að springa, þú, að í skut

bátsins lá hún, meðvitundarlaus og rennvot.

Með erfiðismunum bar jeg hana til bæja. Hún rakknaði brátt við er var allþjökuð. Hún sagði frá þvi, að stranferðaskipið hefði snúið við og ætlað að leita hafnar en steytt á skeri alllangt frá landi. Bátar voru þegar settir út, og hún steig niður í einn þeirra. En holskefla kastaði honum að skipshliðinni og braut kinnung hans, þá sagðist hún hafa fengið högg á höfuðið og fallið í öngvit. Seinna um daginn fengum við heimsókn af hinum og öðrum skipbrotsmönnum. Þeir töldu víst að hún hefði drukknað, þú allir hefðu þust úr hinum skemda bát í annan, en hann hvorfið út í brimið og náttmyrkrið.

En hönd forsjónarinnar hafði fort hið valta fley hennar gegnum brim og boða, beint inn í víkina okkar. —

— Nú stendur litið hús á brekku brúninni fyrir ofan víkina. Þar bý jeg, og hún, — sem nú er konan mín —, þrjá mánuði á hverju ári.

Og þegar sólin er að síga og slær gullslu á bárumar á víkinni, þá heyrum við hafgoluna hvísla um kraftaverkið sem gaf mjer hana aftur, sem jeg elskaði. —

Haukur.

„Nei!"

Að lofa gáðu galla tel jeg ei
og gott er það, ef „nei"-in verða fá
Að efna „já" er þungt, sem þola „nei"
Að þyggja „nei" er betra en gefa „já"

Vor kristni heimtar gjöf en getir ei
að gjafaþörf og vill ei heldur sjá
hve margoft reyndist manni betur „nei"
en morðarflóð sem átti að þýða „já".

Ingvar Halti

Molar

Ott er klaka orpin jörð
ekkert kvak í runni
yfir hrakin holt og börð
hnýtur staka af munni.

Flest er gleymt sem forðum var
fæst er geymt og skapað
ekki dreymt um unað par
illa heimt, og tapað.

Eg mjer vendi út á sæ
eftir bendingunni
Er það hending, ef jeg næ
aftur bendingunni.

Rennur sól að sævi skjótt
Sveinnar poka úr hliðum
blikar stjarna nú í nótt
á nætur-himni víðum.

„Höður enn blindi".

Hugleiðingar

Jarðyrkja og menning eru taldar fylgifiskar. Sagan sýnir að mestu menningarpjóðirnar hafa stundað jarðyrkju og búskap. Enn fremur er hægt að sjá það í sögu veraldarinnar að á meðan jarðyrkja og búskapur eru í blóma, þá standa þjóðirnar vel að vígi, hvað atvinnu og vistaforða snertir. Þessu viðvíkjandi má færa fram mörg dæmi hjá erlendum þjóðum.

Bústörfin eru mörg og margvísleg, og beint útheimta það, að fólkið sem ynnir þau af hendi, sje svo að segja alið upp við þau frá blautu barnsbeini.

Nú sem stendur lifum við á hinum mestu krepputímum. Við heyrum daglega talað um hroðilegt ástand í heiminum, svo sem: Atvinnuleysi, byltingatilraunir, hungursneyð og jafnvel hungursdauða í stórum stil. Alt þetta stafar beinlínis eða óbeinlínis af fjárhags-örðugleikum.

Hjer á landi hefir það sýnt sig uppá síðkastið, að við Íslendingar förum ekki alveg varhluta af sumum þessum heimsvið-

kunnum, því ekki sje það enn í nýjög stórum stíl. Vöruskiptaverzlun hefir farið nýjög vaxandi og af því hefir hlotist það, að skipunum hefir orðið að draga saman seglin. Nú það leiðir aftur af sjer skipsmannaleysi í kaupstöðum landsins, því það er fátítt allan fleiri en vinnufærir útlendingar, fegar eitthvað bjátar á hjá skipsmönnunum.

Í sveitunum er mannekla orðin máli að gegna. Það er fátítt ekki fleira en svo, að allir hafa nóg að starfa og framyfir það víðast hvar, því fólksfæðin í sveitunum hefir verið allt síðasta kálf þyrir búskapinn nú um nokkurt árabil.

Það er torvelt til þess að vita, hvað margt fólk karlar og konur hafa brotið sjer burt úr sveitunum, síðan en það skildi til fulls lífsnauðsynleika sína við sjávarsíðuna, og hefir margur unglingurinn, hlotið slæm þyrir braut, sem hefir lágið gjarnast af fornum arnara og eigin sjálfsáliti, til að klappa burt úr sveitinni sinni, strax og hann hefir, svo að segja, verið kominn af brjóstunum vandalausra sinna.

Ken ef við nú athugum hvað nógum sinnum meiri framleiðslu vær hægt að hafa í sveitunum, ef allt óræktarland í lágsveitum vorum, væri orðið að blómlegu túni, þá er trúlegt að hen saman hinn stórstiga vöxt kaupstaðanna og hina hörmulegu keppstöðu, sem sveitirnar hafa orðið að þola fram á síðustu ár. Ken sem heldur fer virðist nú vera að rofa þyrir nýjum degi, hvað raktum snertir. Og það er óskandi að við megum innan skams eiga von á því, að við þurfum ekki lengur að horfa á eftir bröstum okkar og syrtnum, er hverfa úr sveitunni út í hringiðu kaupstaðalífsins og e. t. v. verða þar að reka dingjúkum kökum fortagsins við sult og leiðinga hungursins.

Ungmennafjelagar! Stöndið í ykkar eigin barm og athugið hvort þið eigið heldur, skyldu að rækta sveitalífið ykkar, eða vekja kæjanna við sjávarsíðuna. Ég sje ykkur, í anda, öll taka hinn fyrri kostinn. Og sje svo, þá leggið strax og takið ykkur fyrir hendur að rækta blett, sem síðar getur orðið sjálfstætt býli, og lífvæg

Fyrir eina fjölskyldu í þágu sveitalífsins.
9. febr. 1931.

Bjarni Jónasson.

Gömul saga, — og ný.

Jeg sit hjer einn um aftan
og er að hugsa um þig.
Jeg vildi að guð mjer gæfi,
þú gætir elskað mig.

Jeg sit í annað sinni,
— þú segist elska mig —
Við barm þinn jeg græt af gleði
— Svo geng jeg að eiga þig.

Í þriðja sinni sit jeg
við sjálfan tala mig:
Jeg vildi að guð mjer gæfi
jeg gæti losnað við þig. —

Haukur.

Ritst. Ingibjörg Sigfúsdóttir.

Ingimundur gamli.

Blað ungmennafjelagsins „Vatnsdælingur".

3. lölubl.	Laugardaginn 14. mars. 1931	XI árg.

„Heilbrigð sál í hraustum líkama."

Hjer á Íslandi hafa í þróttir verið iðkaðar frá þú landið byggðist. Fyrst og fremst til sjálfsvarnar, þú þá þótti hver sá maður mestur, er af öðrum bar að vopnfimi, og úrslit deilumála urðu, — þú nær altaf — þau, að sá sigraði er sterkastur var í bardaga.
Í fornsögum vorum er sagt frá þú að

ungis menn, hafi á vetrum komist saman til leika, til þess að auka snarræði sitt og líkamshreysti í vopnaburði, og í öðru lagi ýjes til skemtunar. Í slíkum leikjum var það ekki fátítt að sú ólga hlypi í hið forna víkingablóð, at menn gátu ýmsu eigi, heldur veittu hver öðrum meiðsli, eða jafnvel lífstjón.

Það er ekki fyr en löngu síðar, eða á fyrri hluta miðjándu aldar, að menn koma að raun um að líkamsíþróttir eru einhver mikilvægasti þáttur uppeldismálanna, og veiti mönnum hreysti og þrótt.

Þá er það, að hinir áhrifaríku og þjóðræknu fjölnismenn vekja athygli á því, að eitthvað vori að kendar ýmsar íþróttir í skólum landsins, einkum glímur og sund. Þeir sáu ágætu þessar hliðar sitt fyrir uppdráttar að vonlegur árangur á þessu sviði ekki fyr en tæpri öld síðar.

Um síðustu aldamót, fyrir og eftir, er farið að stofna ýmisskonar íþróttafélög víðsvegar um landið. Tilgangur þeirra er að efla hverskonar líkamlegar og íþróttir, s. s.: glímur, sund, leikfimi, hnattspyrnu, skotfimi, skauta og stökkhlaup o. fl.

Árið 1912 er stofnað Íþróttasamband Íslands (Í. S. Í.) og munu þau hafa verið nóg, fjelögin er að því stóðu. En nú áljón árum síðar eru sambandsfjelögin orðin hundrað og tíu að tölu, og sýnir það best hversu almennan skilning landsmenn hafa á gagnsemi íþróttanna. Þess er að gæta að í kaupstöðum landsins hafa fjelögin mestan starfsþrótt, og í Reykjavík eru flestir hinna glæsilegu íþróttamanna. Þó þetta eðlileg afleiðing hinnar auðveldu samsinnar fjölgunar til mikils árangurs.

Íslenska glíman er þjóðaríþrótt vor Íslendinga. Hún er fráburðurinn öðrum glímuaðferðum sem þekktar eru um hinn mentaða heim, og er haldin fegursta og drengilegasta íþrótt sem fundin hefir verið upp meðal germanskra þjóða.

Íslíman er gimsteinn í-þróttanna sem þjóð vor hefir iðkað gegnum aldaraðir, og mun eigi ofmælt að hún hafi aukið mönnum drengskap og þol, hvar með á reið.

Vjer berum ábyrgð á líkama vorum!
Leikfimi og sund skipa þegar veglegt sæti
í skólum vorum, og það leikur ekki á
tvímælum að bestir aflgjafi sem hjeraðs-
skólarnir geta gefið pjóðinni, er það, að
hún eignist sem flesta líkamlega mentaða
menn, en það er skylda hvers einstaklings
að njóta mentunar sinnar lengur, en aðeins
meðan þeir eru að veita sjer hana.

Það eru nú tuttugu og finnu ár, síðan
fyrsta ungmennafjelagið var stofnað hjer á landi.
Tilgangur þess fjelags-skapar hefir frá þú fyrsta
verið sá að vinna að hverskonar framförum
þjóðrækni og manndáð.

Kæru fjelagar! vinnum djarft að
settu marki; verjum nokkru af tómstundum
okkar til eflingar heilbrigði sálar og líkama
og launin munu verða þau, að vjer
sýnum, að við erum niðjar Egils á Borg
og Njáls á Bergþórshvoli.

Einn af oss.

Stökur

eftir ýmsa.

Hugann seiðir hjört og breið
brautin greið ófarna
Víkur neið, þú vonin heið
verður leiðarstjarna.

— // — // —

Fram skal halda beina braut
best svo aldurs njóti
Víkja aldrei, þola þraut
þú að kaldi móti.

— // — // — // —

Eina kýs jeg altaf þig
orna og lýsa hjarta
þú ert vís að verma mig
vonadísin bjarta

— // — // — // —

Veitir yndi, elur frið
örfar lyndið veika
rjett hugmynd er reyrist við
rímsins yndisleika. —

— // — // —

Samkomuhúsmálið.

Samkomuhúsmálið ummyrma fjelagsins em oft er leitt at vera um og reyna að þoka áfram til framkvæmda, hefir nú loks fengist þann lilla leyst hjá almenningi sveitarfundi, at ef þið er vilji hjá ekkur fjelögum, alli þið að geta þokað áfram í rjetta átt.

Fjárhagshliðin hefir verið og verður þungamiðja þessa máls, því það er sú hliðin sem mest ber á í augum hinna eldri og ábyrgu samari manna í sveitinni. Ef vel skal ekkur sinnast verðum við að geta allrar vasifar, og skilla öllum krónum í kök, með stort húsins og annað fyrirkomulag, og mitta stakke eftir vesli, eftir fjárframlagi ekkar fjelags og framkvæmdaþreki ekkar fjelagsmanna KÞ fjL

Jeg lýst mig á að eins og málið nú stendur hjá ekkur, þá verðum við fyrst og fremst að hefjast handa, með fjársöfnun. Því það er víst að með ekki meira en 7–800 kr framlagi frá ekkur, þurfum við að reikna os stóra upphæð í sveitarsjóðinn að efa samt yrði að hún fengi ef mitta skal við annarra manna um

málið áð tíðasta sveitarfundi.

Aðrar fjáröflunar-leiðir mætti nefna en aðeins fáar þeirra verða taldar hjer:

1. Töfrum gjafadagsverka beði hjá ekkur fjelögum og öðrum. — Með því að láta byggingu hússins standa yfir í 3 ár, drægi það drjúgt að fá 1–3 dagsverk frá hverjum fjelaga á ári, ásamt einhverju frá öðrum. Mætti hefjast handa strax í vor með slíka menn að fengnu samkomulagi við húsbyggingarnefnd hverjum hvar húsið ætti að standa og áætlaða stærð þess. Mætti þá grafa kjallara og jafnvel flytja eitthvað að af innlendu efni.
2. Stofna til happdrættis.

Með því að fara báðar þessar leiðir, kæmu í ljós nauðsyn þeirra manna er **ætlið láta byggja** hússins **fyrir** fjárframlögum.

3. Kaffisala í sjálfboðum.

Jeg lít svo á að ef góður vilji er til framkvæmda geti fjelagið reiknað kaffisölu í sjálfboðum, með ágóða, mun sídar ef þetta þykir reynandi, kend á leiðir til framkvæmda.

Fleira skrifa jeg ekki um málið að sinni nema áhugi fjelagsmanna kæmus ekki fram í ljós svo lega en ætlað er.

„Hjálmi"

Vorður
(Birt.)

Burt er fönn af fjalli hán
frostið völdum svift
Blæsinn vaggar blómi smán,
bleik hafa tún sy móar grán
skjótt um klæði skift

Spinnur teki úr fannafeldi
fagurt sólarbál,
brýtur í rústir vetrarveldi
Vorið neista af helgum eldi
kveikir í hverri sál.

Óskan finnur aflið streyma
eftir hverri taug
hetur hún sig ljósið dreyma
lyftir sál í ódri heima
ofar blálofts baug.

Vorið kveikir heiða, hreina,
heita, djúpa frá
Rósum stráð er brautin beina
blekking ei nje hettu neina

Þarf að óttast þá.

Ellin finnur yngjast blóðið
órar hjartað slá,
enþá vorsins ómar hljóðið
altaf töfrar besta ljóðið
sem að óskan á. —

— — — — — — — — — — — — — —

„Vandræðaskáld".

Berjaferðin

Þórður bóndi í Höfða skaut lokunni frá bæjarhurðinni og leit út, svo steig hann með mestu hægð yfir pröskuldinn og gekk fram á hlaðið. Hann var maður við aldur, hár og herðibreiður, og hinn karlmannlegasti. Hár hans var farið að grána, var það sveipt yfir hán og breiðu enni og miklum brúnum en undir þeim leiftruðu dökk augu, og skarpleg.

Þórður leit í kringum sig á hlaðinn, síðan tók hann rauðan vasaklút og stórar silfurdósir upp úr buxnavasanum, snýtti

sjer og tók í nefiđ. Hann rendi augunum niđur á engjarnar sem lágu fram² mét ánni niđur undan bonum, pađ voru mest sljettar eyrar. Vom þar mjög víđlendar enda Slöfđi talin besta engjajörđ þar um slóđir og þó víđa vori leitađ.

Veđriđ var yndisfagurt, stafalogn og heiđur himinn, og átti pađ vel viđ bónda þú hann ollađi ađ láta flytja heim hey um daginn, átti hann mikiđ hey úti, en af þú sunnudagur var ađ morgni og áliđiđ orđiđ sumars var honum áhugamál ađ ekki yrđi mikiđ eftir úti um kvöldiđ.

Þórđur snjeri nú í bojinn, gekk hann til eldhúss og hitti konu sína, og spurđi um kaffi. Hlusfreyja hvađ pađ til reiđu. „Þá er rjett ađ ýta viđ fólkinu", kvađ bóndi og gekk til bađstofu. Hún var stór og rúmgóđ ~~og~~ í fornum stíl, var hennni skift í tvent med bita og hálfpili, sváfu piltar í öđru herbergjinu ~~og~~ en stúlkur í hinu. Fyrir suđurenda var afþiljađ allstórt herbergi, var pađ svefnhús þeirra hjóna.

„Góđan dag! mál ađ vakna!" kallađi bóndi í bađstofudyrum. „Kaupi" vaknađi fyrstur, teigđi úr sjer og geispađi, „Ó joja" sagđi hann „ekki vantar árveknina kl. ekki nema 6".

Fólkiđ kladdist nú og gekk til eldhúss, þar sem kaffiđ beiđ þess. Vom þar þijú börn þeirra hjóna, tveir piltar innan viđ tvítugt Jón og Gísli og ~~stúlka~~ Sigríđur ađ nafni, rúmlega tvítug. Auk þeirra var „kaupi" sá er áđur var nefndur, hjet hann Bjarni, en pađ var nú einusinni siđur þar í Slöfđa ađ nefna kaupamanninn „kaupa" ~~og~~ pađ var engin undantekning í þetta skifti. Þá var innunsađur bónda er Sigurđur hjet, roskinn mađur, og tvor kaupakonur, Svanlaug og Ragnhildur, báđar ungar. Þórđur bóndi hafđi stórt bú og kvikfje margt og þurfti þú margt manna til ađ heyja fyrir þú, enda entust engjar þótt margt stođi á þeim, þú þá var ekki ordin tíska ađ láta vjelar annast heyvinnuna.

Framhald.

Í til efni af fyrirlestrinum:
„Mentun og manngildi." —

Oft er spilling undir gyllingunni
af þú jafnan vertu var
og varast blendið hugarfar.
Kladdi.

Smælki

Nirfillinn þykist aldrei hafa nóg. Hann er miskur við aðra og sveltir sjálfan sig, þegar hann getur ekki notið góða lífsins fyrir ekkert. Hann hugsar aldrei um ókominn tíma án kvíða, og til þess að vera viss um að þurfa ekki ekki að þola skort á elliárunum polir hann skort alla ofi.

— " — " —

Vinlaus maður ferðast eins og útlendingur alla ofi. Fryggy vinátta líkist kvöldskugyunum. Hún vesa uns sól lífsins sígur til viðar. Brostin vinátta er brostinn lífspráður. Hafir þú eignast vin, þá haltu fast í hann með innilegri umhyggj semi, þú missir þú hann, þá hittir þú ekki svo hæglega annan sem gangi þjer að öllu í hans st.
Ritst. Svyikjörg Sigfúsdóttir.

Ingimundur gamli.

Blað Unymennafjelagsins „Vatnsdælingur".

4. tölubl. | Miðvikudaginn 15. april 1931 | XI árg.

Vor!

Vorið er komið! Það er heill heimur í þessu stutta orði: „vor". Heimur fullur af fegurð og von, óskum og þrám. Það er tæplega til nokkurt orð í íslensku máli sem jafn-maryt felst í, í og hefir jafn mikil og góð áhrif á alla, sem hafa opin augun fyrir þú fagra og góða í lífinu.

Margt er búið að segja fallegt um veðrið, og ekkert af því ofmælt. Margar dýrustu perlurnar í bókmenntum okkar Íslendinga, eigum við að þakka veðrinu, kenni eða ókenni. Við gaman að virða það upp eins hvert sinn, en kalt er úti og rúm bak-markað hjá í þetta sinn, og margir farari lil þeirra hluta en jeg og skal þar stepl.

Allir fagna vorinu. Allir fagna hlýja vorblænum sem þýðir yfir jörðina, faranda þann yl sem brýtur vald vetrarins á bak aftur. Blóðinn streymir nú undur mjúkt um æðarnar í allri líkamsbyggingu okkar Íslendinga, eigum við að þakka veðrinu, kenni eða ókenni. Við gaman að virða það upp eins hvert sinn en kalt er úti og rúm bak-markað hjá í þetta sinn, og margir farari lil þeirra hluta en jeg og skal þar stepl.

Allir fagna vorinu. Allir fagna hlýja vorblænum sem þýðir yfir jörðina, faranda þann yl sem brýtur vald vetrarins á bak aftur. Blóðinn streymir nú undur mjúkt um æðarnar í allri líkamsbyggingu okkar Íslendinga, sem gengur lil húsanna að hlaupa úl skepnum sínum úti í vorblíðunni. Hann hefir máske verið kvíðandi um afkomu skepnanna sem hann hefir lífsuppeldi af, allt og sínu, en vorið veður þann kvíða á flótta. Og jafnvel þótt vorið láti lengi á sjer standa, gellist lundin þá líður það frá. Því eins og skáldið segir: „Enn lifir vorið í vorri sál, þótt veðr-ið komi ekki sumarsmál", þá er það vorið sem xxxx altaf á sér ítök í hugum einstaklinganna.

Starfið er margt sem bíður mannsins á vori hverju. Við Íslendingar eigum við að búa stutt sumar og svalt, saman borið við margar aðrar þjóðir. Þess vegna er ávið-andi að nota vorið vel því Íslandi þyrir alla en ekki síst okkur sveita fólkið, við verðum að nota vorið vel til að búa jörðina undir sumarið, svo hún njóti þess sem best, og líði okkur þann árstíð er við getum kosið okkur bestan. „Vormenn Íslands! Yður bíða, eyðiflákar, heiðalönd." Landið okkar þökkar hallar á auðna sköktum, auðna framleiðslu til sjávar og sveita. Skáldið ávarpar okkur, ungmennin, vormennina, þyrir hönd landsins okkar og skorar á okkur að klæða skriðu og hlíð skógi, og mýra og mýras lungresi. Þegar það er orðið, er landið okkar orðið yndislegt, og ólíkt fegurra en áður, og meira, þá getur það kaðið börnum sínum góð lífskjör.

Vormenn! Liggja augunum í nokkurn landi jafn fagurt heiti og þetta, sem hug-kvæmni skáldsins lánar og lungan okkar andagt og fagra, hafa gefið okkur?

Jeg held kaplega. Fyri alti pad, ad vera okkur heilög skylda ad „kafna ekki undir nafni". Faka verd okkur til fyrirmyndar, og hjálpa fyri til, eda öllu heldur lata pad hjálpa okkur til ad „klofa landid".

Fjelagar! Vid eigum heima i fagurri sveit, og vel vaxkladri eftir fví sem vid gerist. Haldid fid ekki ad hún yrdi ekki ennfá fallegri ef áfhverjum bæ vori l.d. búid ad stadsetja limid um helming, — fá ekki vori meira, madjustagarda um helming og öllilill skrúdgardur vori vid hvern bæ? Spyrjid sjálfa ykkur hvort ekki sje nokkud á sig leggjandi til pess ad petta geti ordid. Viljid fid ekki selja ykkur pad fyrir 1 mark ad sveitin sje ordin fannig útlitandi er fid skilid henni í hendur nestu kynslódar? Pad er hálfgilt mark og gófugt, en skáldid segir ad best sje ad: „hafa markid hátt, og hugsa: jeg skal nú fá einhvern lima", ef breydt er eftir fví, er sigurvonin vissari.

Ef markid á ad nást, verdur ad byrja ad vinna ad fví, byrja núna strax í vor! Ef til vill kann einhver ykkar, vilja spyrja, „Eigum vid ad fara ad plægja, herfa, sljetta tún og grafa id, sána í vor"? Jeg svara: Byrjid strax í vor, hver á sínu heimili, ekki árid fyri stærsta heldur fyri minsta og pegar komid er skrid á framkvæmdir, fá lídur sje í fyrstu, er alt byrjad. Pad getur hver unglingur komid sjer upp gardholu, og sád kartöflum eda öduru matjurtum, og pegar visirinn er kominn er byrjad ad bæta vid. Svo má án efa mikillar fyrirhafnar ná í íslenskar blómjurtir id um haganna og flytja heim ad kojunum, og koma á fann hátt upp vísi ad skrúdgardi, pad fyrsta ekki ad flytja heim margar legundir á ári til pess ad pad verdi ádrídlegt safn med limanum. Svo er hægt ad fá fyrir hvorfandi lídid gjafa-fræplöntur hjá gródrarstödvunum. Pad vori gaman, ef fid fjelagar gódir, hugsudud um petta, helst ad fid ymprud eitthvad ad fví, strax í vor! Svo vori fródlegt ad ber saman og sjá hver lengst kemst. Pad vori spor í áttina til ad svara ákorunum skáldsins okkar góda, til okkar „vormannanna"!

Eitt er það sem vorið ætti að minna okkur, æskulýðinn, á. Það er, að æskan er vor mannsæfinnar. Í raun og veru er það svo í náttúrunni að við menniminn erum að skera upp og búa að, allan ársins hring, það sem við sáum til á vorin. Svo er það og, með mannlífið. Eins og við sáum í æskunni svo skerum við upp á fullorðins árunum. Flestir sá fyrstu frækornunum að gæfu sinni eða ógæfu á æskuárunum.

Það er til málsháttur sem segir að hver sje sinnar gæfu smiður". Jeg býst við að sama tilgmálið gildi um það smíði sem önnur, að sje ekki rjett byrjað, verður smíðið aldrei fullkomlega fagurt og glæsilegt. Þú þó hægt sje að bæta úr göllum síðar að einhverju biti, þá ~~[illegible]~~ ber smíðisgripurinn, — hvort sem það er gæfa manns eða annað, — ætíð merki þeirra, og slíkt hindrar að hann geti talist fullkominn.

„Hægra er að kenna heilræðin en halda þau". Jeg er þú miður ekki svo fær, að jeg geti gefið neinum ráð, hvernig þeir eiga að byrja gæfusmíðið. Jeg hef að visu trú á, að eitt ráð sje óbrygðult ef þú er fylgt, en jeg býst við að eftir verði af mjer, eins og svo mörgum öðrum að fylgja þú ráði út í æsar, og þú verði misbrestur á gæfusmíðinu hjá mjer og öðrum.

Ef hver maður byrjar gæfusmíðið sitt, með þú, að vera fullkomlega samsur gagnvart sjálfum sjer og öðrum, breytir ætíð eins og samviskan — guðsneistinn í mannssálinni — býður honum að gjöra, ef hann byrjar þetta ungur og víkur aldrei frá þú til æfiloka, er gæfan vís!

— F. S. —

Staka

Vorins kæta vina hót
vorið bætir hugi
vorið þrætum vetrar mót
vonum ætíð dugi. —

Stæld vísa

Indi bjart ei öðlast mjer
eiðist hjartans styrkur
ey má kvarta, augað sjer
aðeins svarta-myrkur.

Vandræðaskáld:

Berjaferðin

Fólkið í Slöfða settist nú að morgun kaffinu. Þórður bóndi sagði þú fyrir verkum meðan það drakk. „Jeg bið þig að binda „kaupi" og ykkur, Sigga og Hauga að vera í bandinu. Þib sækið hrossin, drengir, og legyið á og farið svo á milli. Þig Sigurður ætla jeg að biðja að taka á móti með mjer, en þig Ragna að raka ljáarhornið sem eftir var í gærkveldi og snúa flekkjunum, þú jeg vildi helst að þetta kæmistinn í kvöld" „Og" bætti hann við brosandi „ef það tekst skal jeg lána ykkur sem engin hrossin eigið sjálf, hross á morgun ef þið viljið skemta ykkur eitthvað." „Hæ gaman!" sagði Hauga. „Það er nú best fyrir þig að fagna ekki of fljótt, heyið er nú ekki komið inn enþá" mælti Bjarni og hló. „Það er trúlegt að þú bindir ekki þessa hesta sem úti eru, í dag" svaraði hún í sama tóro. „Það er nú eftir þú hvað þið standið ykkur vel í bandinu, held jeg". „Þú þarft nú ekki að vera í neinum vafa hvernig við leysum okkar verk af hendi, þú hefir nú reynsluna í þeim efnum." sagði nú Sigga. „Ja, jeg veit ekki," þið eruð svo mislyndar, þins og allar aðrar stúlkur, að það er aldrei unt að reikna neitt út hvernig þið verðið þenna og þenna daginn" „Já, það er nú gamla sagan, við stúlkurnar erum nú búnar að heyra þenna leotur svo oft að þú getur alveg sparað þjer ómakið að þylja hann yfir okkur, hann er ekki á meiri rökum byggður þó þú takir þjer hann í munn, heldur en hjá öllum öðrum" sagði Hauga. „Verlu nú ekki vond, Jeg er nærri viss um að þú vinnur prýðisvel í dag, þegar þú átt von á að fá þessa auka þóknun ef alt gengur vel" sagði Bjarni og hló stríðnislega. „Jeg býst við að vinna líkt og mjer er lagið, í dag, hvað sem allri auka þóknun líður" „Jæja, góða, ef þú verður eins og þú ert oftast, þá verður þú allra mesta gull í dag, þú það getur þú verið ef þú vilt, það hef jeg hundraðsinnum sagt". — „Þú getur alveg slept að skjalla mig Bjarni

minn, jeg gengst svo lítið fyrir þú". —

Talið fjell nú niður, þú fólkið hafði lokið drykkjunni og hjelt af stað til verka sinna. Stúlkurnar og Bjarni ~~[illegible]~~ gengu ofan á engjar, skrafandi í líkum anda og áður. Bjarni var hvers manns hugljúfi þar í Slöfðá. Þú þó stúlkurnar og hann ættu í orðahnippingum með köflum var mælt að það ósamlyndi ~~[illegible]~~ ætti sjer ekki djúpar rætur, a. m. k. hvað snerti meyjarnar. Voru það heldur engin undur þú Bjarni var hinn fríðasti sýnum og drengilegasti maður. —

Dagurinn leið. Veðrið var hið ákjósanlegasta. Slver heylestin rak aðra heim að fjárhústóftinni í Slöfðá, og þórður bóndi naut þess í ríkum mæli að koma fyrir þessu grœna, ylmandi heyi. —

Traust eftir venjulegan hættutíma lagði síðasta lestin af stað heim, og var þá hirt að ljánum.

Að kveldverði nýafstöðnum, fór fólkið að taka saman ráð sín með skemtiferðina að morgni. Bjarni vakti máls á þú og

mælti. „Jæja, Ligya mín, hvert skal halda í fyrramálið, er ekki rjett að nota tækifærið og við förum öll í eina sameiginlega skemtiferð?" „Jú, sjálfsagt. Annars þýðir ekkert að spyrja mig, jeg verð enginn foringi" svaraði Ligya. „Nei, jeg verð nú auðvitað sjálfkjörinn foringi", sagði Bjarni. „Jeg ætlaði aðeins að leita ráða hjá þjer hvert halda skyldi, þú þú er lang-kunnugust hjer um slóðir og þekkir best hvað okkur er hentast." „Jeg vil hafa mig afsakaða með að legyja nokkuð til þeirra mála, ef þú þykist vera foringinn". „Góða Ligya mín! óskóp ertu snúin í kvöld, við verðum líklega að láta alla þessa ráðagerð bíða þangað til í fyrramálið, að þú búin að sofa úr þjer ólundina". — „Það er nú einmitt best fyrir ykkur að ljúka þessari ráðagerð í kvöld, þú ef samningar takast ekki betur eða fljótar en áhorfist nú, þá ~~[illegible]~~ tekur það of langan tíma í fyrra málið" sagði nú Gísli.

„Jæja, sama er nyjer þó jeg láti mitt

álit í ljósi," sagdi Ligya. „Aljer fimdist heppi legast ad rída sudur í Botna. Þangad er sæmilegur vegur, mátulega langur, þar eru nægileg ber til ad tína og ef einhver óskar eftir miklu og fögru útsýni er ekki annad en ganga upp á Botnahnjúk sem er þarna rjett vid." — „Húrra! Nú ertu med sjáffri þjer, þessi littaga verdur audvitad sampykt, er ekki svo?" Engum mótmætum var hreyft og þad ákvedid ad rída skyldi sudur í Botna næsta dag.

Sigurdur og Jón komu nú inn. Þeir höfdu verid ad hýsa hesta þá er notadir skyldu í ferdalagid næsta dag. „Sóti þinn er dragholtur" mælti Sigurdur vid Þórd. „Þad er verst" sagdi Þórdur, „þá getid þid ekki notad hann á morgun, jeg ætladi ad lána hann annarihvorri ykkar, skúlkur, en nú verdur önnur ad rída Skjóna gamla, hann er bara enginn godingur lengur." „Aljer er sama þó jeg hafi hann" sagdi hauga „jeg er ekki betri vön". „Þad er gott, ef þú gerir þig ánægda med þad jeg get máske lánad þjer betri hest sídar," ef þjer liggur á." Fólkid baud hvort ödru góda nótt og gekk til hvílu.

Frh. sídar.

Vonin.

Þó ad grúfi geigvænn skugyi
gledivana yfir hjarta.
Og augad hverzi greini geisla
gegnum raunamyrkid svarta
Inst úr djúpi sordrar sálar
sindrar ljarmi af helgum eldi,
eldi, sem ad altaf logar
eins ad degi, morgni og kveldi.

Eins og sólin von á vorin
vetrarsnjó og klaka þýdir,
grædir blóm í hlíd og haga
hryóstrin nöktu gródri skrýdir.
Svo fer vonin vermt og huggad
votra hvarma þerrad tárin
hífsins verid leidarstjarna
tæknad dýpstu hjartasárin.

Vonlaust líf er verra en daudi.
Vonin er sá töfrakraftur
sem ad getur, ský þó skyggyi
skapad ljós í hjartad aftur

Viljann stolt og vakið traustið
vita kveikt á nosta leiti
breitt í andans byggðarlögum
berri urð í gróður-reiti.

„Vandrøðaskáld".

Erum við afvega leiddir?

Kæru ungmenna fjelagar!
Mig langar til að fara fám orðum um penna fjelags-skap okkar. Jeg er búinn að vera fjögur ár í þessu fjelagi og hef ekki gert annað en greiða mitt til-lag og sokja fundi. Á þessum fjórum árum er búið að halda marga fundi, og sunna vel sótta, og etti þú að vera búið að gera mikið og maryt. En hvað höfum við gert? Hvað liggur eftir okkur? Ekkert. – Jú, við eigum nokkrar þóðlegar fundargerðir sem einhver hefir gaman af að grúska í seinna, sem ef til vill hefir ekki verið í fjelaginu þá og sjá hvað þá hafa verið mestu áhugamál fjelagsins. Í þessum fundargerðum er líklega mikið af fundarsampyktum, – sem kallast mega „lög fjelagsins" – á víð og dreif sem fostir vita af, og þó einhver vildi kynna sjer lög fjelagsins, sem engin vanþörf væri fyrir sunna hin yngri fjelaga sem aldrei hafa í þau litið, þá er slíkt mjög órðugt þegar þau eru á svona tvístringi.

Þetta er alveg afleitt, þyrfti að hefjast handa sem fyrst og endurskoða lögin og færa þau í betra form, og gera það svo að skyldu hvers eins er í fjelagin gengur að lesa þau.

En svo er annað er jeg vildi minnast á. Það er hve heimskuleg málefni er farið að leiða inn á mál fundi okkar, og mjer liggur við að segja skaðleg. Jeg ætla að taka til dæmis mál þau, er ákveðið var á Laurbæjarfundinum um daginn, að tekin yrðu til umræðu á þessum: „Afnotarjettur jarðanna" og „Hvað á að gera fyrir þjóð kirkjuna". Þetta eru hvort-tvegyja mál sem hinum miklu stjórnmálaleiðtoyum þjóðarinnar hefir ekki tekist að ráða fram úr. Hvað þá eitt fámennt og

lítið ungmennafjelag for orkað, fo jeg ekki skilið. Hv er annað dálítið athugavert við þetta gagnvart ungmennafjelaginu það er hve pólitisk mál þetta eru og til jeg það mjög skaðlegt hverju ungmenna fjelagi að hafa hana ríkjandi innan sinna vjebanda. Held jeg að þetta fjelag okkar eigi sjer ekki mikla framtíð fyrir höndum ef hún nor að festa þar rotur, og ottum við að verjast henni en ekki auka hana, þú auk þessa er hún skaðleg öllu fjelagslífi sveitarinnar í heild, eikur flokkadrátt og ósamlyndi meðal manna og spillir þannig, hinu litla fjelagslífi sem við höfum.

Kom fjelagar! Jeg vil aðeins benda ykkur á þetta, sem viðvörun og að við erum þarna að leiða fjelag okkar út á þá hálu braut sem okkur okkur er best að snúa af sem fyrst, áður en í ótíma er komið. Það hafa heyrst raddir um að þetta sjeu einmitt góð mál til að skrafa og ráðgera um á fundi. Jeg gef það vel eftir að þetta sje rjett, og það sjeu til menn innan ungmennafjelagsins sem hafa gaman af að þrasa um „pólitík", en ekki held jeg að það sje vænlegt til að afla fjelaginu álits út á við, eða laða unglinga sveitarinnar í það. —

Konráð H. Eggertsson

Athugasemd:

Jeg sá ekki ástoðu til annars en birta þessa grein, þó jeg sje henni ekki sampykk nema að litlu leiti. —

Jeg fo ekki sjeð að þurfi að verða til þess að veita pólitík aðgöngu í fjelagið þó þessi nefndu mál sjeu rodd. En það er auðvitað hogt að koma pólitík að, nostum hvaða mál sem eru rodd ef viljinn vori til þess. En jeg treysti öllum fjelagsmönnum, að þjer sjeu nógu þroskaðir til að sjá, að hún á ekkert erindi í fjelagslíf okkar, og að ef svo fori að hún festi rotur í fjelagi okkar vori best fyrir okkur að láta það sofna „svefninum langa". Ritst.

„Synir hafsins".

Dimm er nóttin dagar stuttir
drungi hvílir yfir bylum.
Vakna þegna víst af svefni
vorja að fara út á marinn.
Ýmsu vanir eru sveinar,
efla þrótt um dimma nóttu.
Ósist þráin upp, við sjáinn
oskuleitir mátt sinn þreyta.

Þegnar rata þessa götu
þeir hafa lengi hana gengið.
Þessar slóðir þrammað hljóðir,
þorsk að sækja, hlinir mokja,
ekki hroðast gamla hroði
glaðist fjör við Ægis svörin,
elska hafið, eðu í vafa
annað geti starfið betra.

Báti úr landi bragnar hrinda
búast hraustir um við naustir.
Bátur skella, hug mann hrellir
horfa af þróni eftir sjónum

Öldur brotna báts á stefni
hugast allar, niður falla.
Rein þá stígur, önnur hnígur
í ódi-trylldum leiknum hildar.

Bátur klýfur báru-klífar
brunar fram að afli ramur.
Traustir hlýrar stefni stýra
í stóni þraut á Ægis brautum
Reyna gæfu, reika um sævi
við kán og kylgu, glíma í byljum
Öldur gína, glæstar hvína
glúpna, hníga, niður stíga.

Svona fara ár þá ári
elfdir þegnar lífið gegnum
trúa á orku, andann styrkja
efla dáð á sjá og láði
allra vinir eru í raunum
elska lífið, göfgu vífin,
þykja allir þjóðar-snillir
þeirra drengir minnast lengi. —

Ásgrímur Kristinnsson.

Sögur af dróttkvæðum háttum.

Dróttkvæður háttur var nýjög dáður til forna og er enn þá mikils metinn af þeim sem kveðist en áður þar er nýnæst er fliðjöf, þótt það sje eitt hið nýjallasta. Áður fyrr var skáldskapur meiri afrek vinsældum og kunnugum er gerði hann torskildari, minka kosti fyrir nútímafólk, einkum síðan hætt var að fara með rímur.

Sjer er dróttkvæður háttur sjálfkveðinn og er rétt þetta ýmist eignað Skólmáki eða Kormlaugi svohljóðandi:

„Bráinn skein brúna
brims af ljósum himni
hristar hörfi glæstar
hauksfrán á mig lauka.
En á geisli sýslir
síðan gullmens fríðar
hvarmalungls og hringa-
hlínar, öfurfl mína."

Hér en rétt er meira um háttinn sjálfan skal rétt þetta lesist í samhljóðum af einhverjir vildis kynnast sjer það.

„Hauksfrán bráinn hörfi glæstar
hauksfrán bráinn hörfi glæstar
brims af ljósum himni
hristar hörfi glæstar
hauksfrán á mig lauka.
En á geisli sýslir
síðan gullmens fríðar
hvarmalunglsgeisli sýslir
síðan gullmens fríðar
hvarmalunglsgeisli og hringa-
hlínar, öfurfl mína."

Hauksfrán bráinn brúnar skein á mig und ljósum brúnahimni, en á hvarmalunglsgeisli gullmensfríðar sýslir síðan öfurfl mínar og hringahlínar.

Hauksfrán brúnar = hvíss auga
hauka brúnahvíst = hvesskenning
hvarmalunglsgeisli = augnahár-lið
sýslir = starfar, verkar
öfurfl = mein, böl.

Dróttkvæður háttur á að vera 48 samstöfur (atkv), og er þá í hverju vísuorði, en hver einstök braglína nefnist vísuorð. Hvað sneðis hvíðandina (rímið) eiga 2 og 2 vísuorð ávalt saman, eða hver fjórðungur vísu, og binda þau saman hljóðstafir eða ljóðstafir (rímstafir), en hljóðstafir þessir geta ýmist verið samhljóðendur (t.d. b. d. f. h.) eða raddstafir (t.d. á, ú, a, e) o. s. frv. í hverjum 2 vísuorðum eru 3 slíkir rímstafir og er 2 af þeim settir í fyrra vísuorðið en einn í hið síðara. Það sem þessir stafir eru 2 í vísuorði heita þeir stuðlar, en höfuðstafur það sem hann stendur einn,

og hann stendur einn í öllum jafnatölu
vísuorðanna p. e. 2. 4. 6. og 8. en stuðlar
í oddatölu. Ef stuðlar eru samhljóðendur
hlýtur höfuðstafur að vera það líka.

Hendingar eru þar tvar samstöfur í
hverju vísuorði er hver líkjast annari mest
að hljóði. Hendingar heita ýmsum nöfnum.
Aðalhendingar heita þar sem hafa sömu
raddstafi á undan sömu samhljóðendum,
s. s. brim – him, hauk – lauk, síð – fríð,
hlín – mín. Tjeu raddstafir eigi þeir sömu
heita þar skothendingar s. s.: mán – brún,
hvist – glost, geist – sýst, tung – hring.
Í dróttkvaðum hætti á skothending að vera
1. 3. 5 og 7. vísuorð en aðalhending 2. 4. 6. 8.
Þó er undantekning frá þessu sú að aðal-
hendingar mega vera í fleirum en 4 vísu-
orðum, – jafnvel í öllum – en skothendingar
aldrei fleiri en 4 vísuorðum í heilli vísu,
og þá fylgja eftir oddatölu vísuorðanna. –
Hendingar heita og ýmsum nöfnum nöfn-
um eftir frí hvar þar standa í vísuorðinu en öll
þau nöfn gera eigi annað en villa og skiftir
frí mestu að þekkja aðalhendingu og skothendingu.

Fleira mætti segja um dróttkvaðan
hátt s. s. um hljóðþunga og áherzlur, en
út í það verður ekki farið hjer.

Kr. S.

Vísupartar.

Birtist þá hjer vísan eins og jeg
gekk frá fyniparti hennar í vökunni.

Sumar laut þjer vetrarvald
von á braut er flúin
Björtum skauta fjöllin fald
fögru skrauti rúin.

Fara svo hjer á eftir fynipartar þeir
er mjer hafa borist:

A. b. c. kvað: Er á brautu vorsins vald
vedra þraut oss búin.

Bragi kvað: Enn mig þraut á höppumhald
heim frí stauta lúinn.

„Förumaður" kvað: Lréfsins þrauta greiddi gjald
göngu hlaut þú búinn.

„Lofu" kvað: tigra hlaut mú vetrarvald
víst er þraut oss búin.

Aljer hafa mjög brugðist vonir mínar um þátt-töku í þessum kveðskap, trúi jeg illa að Vatnsdölingum sje svo after farið að eigi geti þjer gert vísuhelming ef vilji vori til þess. Nenast jeg eftir betri þátt-töku nest, ef vera kynni að yrði settur vísuhelmingur í „Ingimund". Að svo mollu þakka jeg ykkur öllum, fjelögum tuinum, góða og skemtilega samvinnu í vetur og óska ykkur góðs og gleðilegs sumars.

Ritstjórinn.

Ritst. Ingibjörg Sigfúsdóttir.

Ingimundur gamli.

Blað ungmennafjelagsins „Vatnsdölingur".

1. tölubl. | Ár 1932. | XII árg.

Til oskunnar.

Tileinkað Ungmennafjelaginu „Vatnsdölingur".

Langt í fjarskann leitar hugur
– ljettum vongjum, afli knúðum –
Oskunnar, þá ofintýrin
ögra mey og sveinum prúðum.
Lréfið kallar: komdu, sjáðu
krökt er hjer af nýjum leiðum